

RÖDSVINGEL – Odlingsvägledning

Odlingskalender

Insåningsåret	
Insådd i vårstråsäd	<u>April</u> : Insådd samtidigt med skyddsgrödan. <u>Maj</u> : Ogräsbekämpning <u>Augusti</u> : Vårsädens stubb putsas vid behov. Kvävegödsling <u>Början av oktober</u> : Kvävegödsling
Insådd i höstvete	<u>September</u> : Insådd samtidig med skyddsgrödan. <u>Oktober</u> : Ogräsbekämpning <u>April/maj</u> : Ogräsbekämpning <u>Augusti</u> : Höstvetets stubb putsas vid behov. Kvävegödsling om beståndet är svagt. <u>Början av oktober</u> : Kvävegödsling. Bekämpning av spillplantor.
Insådd i höstraps	<u>Augusti</u> : Gräsfröna blandas med rapsutsädet och sås samtidigt. <u>September</u> : Ogräsbekämpning <u>Augusti efter rapsskörd</u> : Rapsstubben putsas vid behov. <u>September</u> : Bekämpning av spillplantor. <u>Början av oktober</u> : Kvävegödsling

RÖDSVINGEL
Festuca rubra (lat)
Rødsvingel (dk & no)
Red fescue (eng)

Fröskördeåren – alla insåningsalternativ	
Mars	Kvävegödsling vid tillväxtstart.
April - maj	Eventuell bekämpning av örtogräs, vitgröe, kvickrot. Bekämpning av skadegörare i tredjeårsvallar. Tillväxtreglering när grödan är i mycket god tillväxt.
Maj - juni	Eventuellt kvävegödsling till kraftiga grödor vid begynnande axgång. Sjukdomar bekämpas vid behov.
Augusti	Fröstubben putsas hårt.
Början av oktober	Återväxten skördas eller putsas. Efter sista putsning kvävegödslas.

Rödsvingel är en av de arealmässigt största vallfröarterna – både i världen och i Sverige. Rödsvingel är ett flerårigt, tuvat gräs, med upprätt spensligt nästan bladlöst strå. Rödsvingel indelas i tre sortgrupper: *Festuca rubra, rubra*, långa utlöpare *Festuca rubra, trichophylla*, korta utlöpare *Festuca rubra, commutata*, utan utlöpare. Rödsvingel används främst till grönytor, såsom gräsmattor, parker och golfbanor

samt i betesblandningar. Rödsvingel är känslig för nattfrost i maj månad och odlas främst i kustnära områden i södra Sverige. Rödsvingel bör inte odlas på mulljordar eller lättare jordar om det inte finns bevattningsmöjligheter. Rödsvingel kan normalt skördas två-tre år. 2009 odlades ca 1 900 ha rödsvingel i Sverige. Medelskördens ligger kring 950 kg/ha.

Fribelägenhet

Tänk på att frövallarna har ett fribelägenhetskrav. Detta betyder att det inte får finnas växter av samma art men annan sort än frövallens inom ett visst avstånd, eftersom det då finns risk för korspollinering. För bruksvara (C-kvalitet) är kravet minst 50 m (100 m om fältet är mindre än 2 ha) och för stamfrö (A- och B-kvalitet) minst 100 m (200 m om fältet är mindre än 2 ha).
För att undvika pollinering från en annan sort som växer i en slättervall, träda, skyddszon eller fältkant måste dessa putsas i god tid innan rödsvingeln blommar.

Etableringsteknik

Rödsvingel kan sås in med både 12 cm och 24 cm radavstånd. Lämplig utsädesmängd är ca 5 kg/ha utsäde oavsett insåningsgröda och om radavståndet är 12 eller 24 cm. Man kan inte kompensera för en dålig såbädd eller en för kraftig insåningsgröda med en högre utsädesmängd.

Rödsvingel växer långsamt i början och har behov av en noggrann etablering. Normalt används höstvetete eller höstraps som insåningsgröda, men även vårstråsäd kan användas. Om insåningsgrödan är vårstråsäd bör man så denna med dubbelt radavstånd. Reducerad utsädesmängd

Gödsling

Tabell 1. Kvävegödsling (N) av rödsvingel. Kvävet är NH₄-N.

	Vår	Höst
Insånings-året		Kvävetillförseln är beroende av insåningsgrödan. <u>Insådd i vårstråsäd:</u> 30 kg/ha N direkt efter skörd av skyddsgrödan och 60 kg/ha kväve efter sista putsning <u>Insådd i höstvetete:</u> 60 kg/ha N efter sista putsning. Svaga insådder får 30 kg/ha N direkt efter skörd av insåningsgrödan <u>Insådd i höstraps:</u> 60 kg/ha N efter sista putsning.
Fröskörde-åren	60 kg/ha N vid tillväxtstart eventuellt gödslas med ytterligare 30 kg/ha N vid begynnande axgång i kraftiga bestånd där man förväntar en hög skörd	60 kg/ha N i början av oktober efter sista putsningen

(20-30 %) och reducerad kvävegiva i spannmålen är också bra.

Vid insådd i höstraps kan rödsvingelfröet blandas med höstrapsen och sås i samma rad men det fordrar en såmaskin med omrörare.

En bra såbädd är viktig och rödsvingel bör maximalt sås på 2 cm djup. Använd gärna en frösålåda med slangar/rör som leder fröna från frösålådan till den bakre raden av såbillar. Det är mycket viktigt att fröna täcks av jord. På många såmaskiner kan man ställa in sådjupet olika i främre och bakre raden av såbillar. På det viset kan man så insåningsgrödan på ett sådjup (främre såbillar) och gräsfröna på ett annat sådjup (bakre såbillar). På vissa såmaskiner (t ex Rapid) är främre och bakre såbillar sammankopplade och kan inte ställas in på olika sådjup. Man kan då välja att så både insåningsgröda och gräsfrö på max 2 cm djup alternativt luta såmaskinen.

Alternativt kan fröna sås separat efter sådd av insåningsgrödan med en vanlig såmaskin efter föregående vältning. Så gräsfröna snett mot insåningsgrödan så att insåningsgröda och gräs tar upp så mycket jordyta som möjligt. Välta gärna efter sådd av fröna.

Grönytesorterna anses normalt ha ett högre kvävebehov än fodersorterna. Flytgödsel kan tillföras på hösten. På hösten sprids flytgödsel direkt efter putsning eller ensilering i början av oktober. Tillför gärna upp till hälften av kvävebehovet som handelsgödsel för en jämnare kvävefördelning.

Om man önskar ensilera återväxten tillförs 40 kg/ha extra kväve 1-2 veckor efter fröskörd (direkt efter putsningen av fröstubben). I övrigt gödslas enligt tabell 1.

Fosfor, kalium och svavel

Rödsvingel har behov av ca 15 kg/ha fosfor, ca 50 kg/ha kalium och ca 15 kg/ha svavel.

Mangan

Riktlinjen är att om man i andra grödor har behov för mangansprutning ska även rödsvingelvallen behandlas. Detta görs i samband med vårens ogräsbekämpning.

Ogräsbekämpning

De ogräs man ska vara extra uppmärksam på är de som riskerar varans möjlighet att bli certifierad. Till dessa ogräs hör framförallt ekorrsvingel, vitgröe, kärrgröe och renkavle.

Insåningsåret (insådd i vårstråsäd)

Använd 2,0 l/ha Ariane S eller 0,8-1,0 l/ha Starane XL på våren när temp är över 10°C.

Höst efter skörd av insåningsgrödan

1,5-2,0 l/ha Focus Ultra när all spannmål är grodd. 0,20-0,25 l/ha Select + 0,20-0,25 l/ha olja mot vitgröe när rödsvingeln gått i vintervila.

Insåningsåret (insådd i höstvete)

Hösten när höstvetet har 3 blad: 1,0 l/ha MCPA. Våren: 1,5 l/ha Starane XL eller 3,5 l/ha Ariane S när temp. Är över 10°C.

Hösten efter skörd av höstvete:

2,5 l/ha Ariane S mot eventuella örtogräs. 1,5-2,0 l/ha Focus Ultra när all vete är grodd. 0,20-0,25 l/ha Select + 0,20-0,25 l/ha olja mot vitgröe när rödsvingeln gått i vintervila.

Insåningsåret (insådd i höstraps)

Hösten när rapsen har minst 4 blad: 1,0 l/ha Matrigon eller på våren vid temperaturer över 12 °C: 1,2 l/ha Matrigon

Hösten efter skörd av raps:

1,0 l/ha MCPA mot spillraps eller 2,5 l/ha Ariane S mot spillraps och övriga örtogräs.

Fröskördeåren

Vitgröe: Hussar är Off-labelgodkänt för vårbehandling mot vitgröe och örtogräs. Tidig behandling är mycket viktig. Om vitgröen har fått ax uteblir effekten. Hussar kan tankblandas med Primus om det finns stor baldersbrå i fältet.

Dubbelbehandling: 100 g/ha Hussar + 0,5 l/ha Superolja, andra behandling ca 2 veckor senare med 50-100 g/ha Hussar + 0,5 l/ha Superolja.

Örtogräs: 0,10-0,15 l/ha Primus + vätmedel på våren mot stora baldersbrån eller 1,5 l/ha Starane XL. Vid förekomst av veronika eller viol tillsätts 1,5 l/ha Ariane S.

Kvickrot: 3,0 l/ha Focus Ultra har bra effekt. Spruta på morgonen när det fortfarande finns dag kvar.

Andra och tredje fröskördeåret brukar det inte finnas problem med örtogräs men vitgröen måste ständigt bevakas. Eventuella fläckar med tistlar kan bekämpas med max 1,5-2,0 l/ha MCPA. Kom ihåg att man inte bör spruta med MCPA när grödan sträcker på sig.

Sjukdomar och skadegörare

Bekämpning av insekter är sällan nödvändigt i första och andraårsvallen. Om du hittar vita ax i förstaårsvallen finns det dock behov av en behandling i andraårsvallen. I tredjeårsvallar bör man bekämpa vitaxkvalster i hela fältet med någon pyretroid när björkarna har ”musöron”. Bekämpning av svampsjukdomar är mycket sällan nödvändigt. Mjöldagg och rost bekämpas vid behov med 0,50-0,80 l/ha Tilt Top 500 EC eller 0,6-0,8 l/ha Amistar.

Tillväxtreglering

Rödsvingel bör tillväxtregleras – man får normalt ca 20% högre skörd.

Tillväxtreglering kan genomföras från begynnande sträckning till begynnande axgång. Det är viktigt att grödan är i mycket god tillväxt och inte stressad av torka vid behandling.

0,4 l/ha Moddus + 2,0 l/ha CCC vid tidiga behandlingar (sträckningsfasen DC 31-32) eller 0,6 l/ha Moddus vid senare behandlingar.

Skörd

Rödsvingel skördas normalt direkt men bör strängläggas om grödan inte gått omkull när skördetidpunkten närmar sig.

Vid direktskörd bör vattenhalten i fröna vara under 20 % pga ojämn mognad. Både strå och vippa har då fått en ljusgul-vit färg och fröna är vaxaktiga eller mjöliga.

Stränglägg grödan när toppen av vippan börjar få en rödgul färg och de översta fröna sitter löst. Vattenhalten vid strängläggning är ca 30 %. **Stränglägg hellre två dagar för tidigt än två dagar för sent!** Normalt torkar grödan sex dagar på sträng men det kan variera mycket. Stränglägg gärna på eftermiddagen när grödan har fått en torr botten – så torkar strängen bättre och knivarna kan lättare arbeta sig igenom grödan. Normalt används en rapshuggare på max 18 fot eller en knivbalk (t ex BCS Duplex).

Ett pickup-bord på skördetröskan är inte ett måste, men underlättar skörden av strängarna och man blir mindre känslig för dåligt väder och blött växtmaterial.

Grundinställning av tröska

Cylinder Periferihastighet 25-30 m/sek, vilket normalt

motsvarar 800-1 000 varv/minut.

Slagsko I framkanten ca 12 mm, i bakkanten ca 5 mm.

Ovansåll: Lamellsåll 10 mm.

Undersåll: Lamellsåll ca 6 mm; rundsåll 6 mm.

Luftmängd Börja med låg hastighet på fläkten och justera sedan med hänsyn till renhet och fröspill.

Efterbehandling av fröet

En fröråvara med hög vattenhalt och ojämnt moget frö orsakar snabbt skadlig värmebildning. Detta innebär en risk att fröets grobarhet sänks. För att bevara kvaliteten är det viktigt att snarast lufta/kyla fröet under 2-3 dygn. Efter detta påbörjas aktiv torkning, ev med tillsatsvärme, till under 12 % vattenhalt för att få en lagringsduglig råvara. 1 m³ 80 % renvaruhalt väger ca 200 kg

Höstbehandling

Insåningsåret (skyddsgröda = spannmål)

Direkt efter skörd av skyddsgrödan förs halmen bort och stubben putsas om den är längre än 7 cm. Rödsvingel behöver **mycket** ljus på hösten för att utveckla många fröbärande skott. Det har avgörande betydelse för skörden i förstaårsvalen. Rödsvingeln bör vara max 10 cm hög inför vintern och putsas normalt i början av oktober.

Fröskördeåren

1-2 veckor efter fröskörd putsas stubben hårt (ca 5 cm stubbhöjd). Rödsvingeln putsas igen i början av oktober. Rödsvingel bör vara max 10 cm hög inför vintern. Putsningstidpunkten anpassas så grödan kan växa och återhämta sig 3-4 veckor innan vintern kommer.

